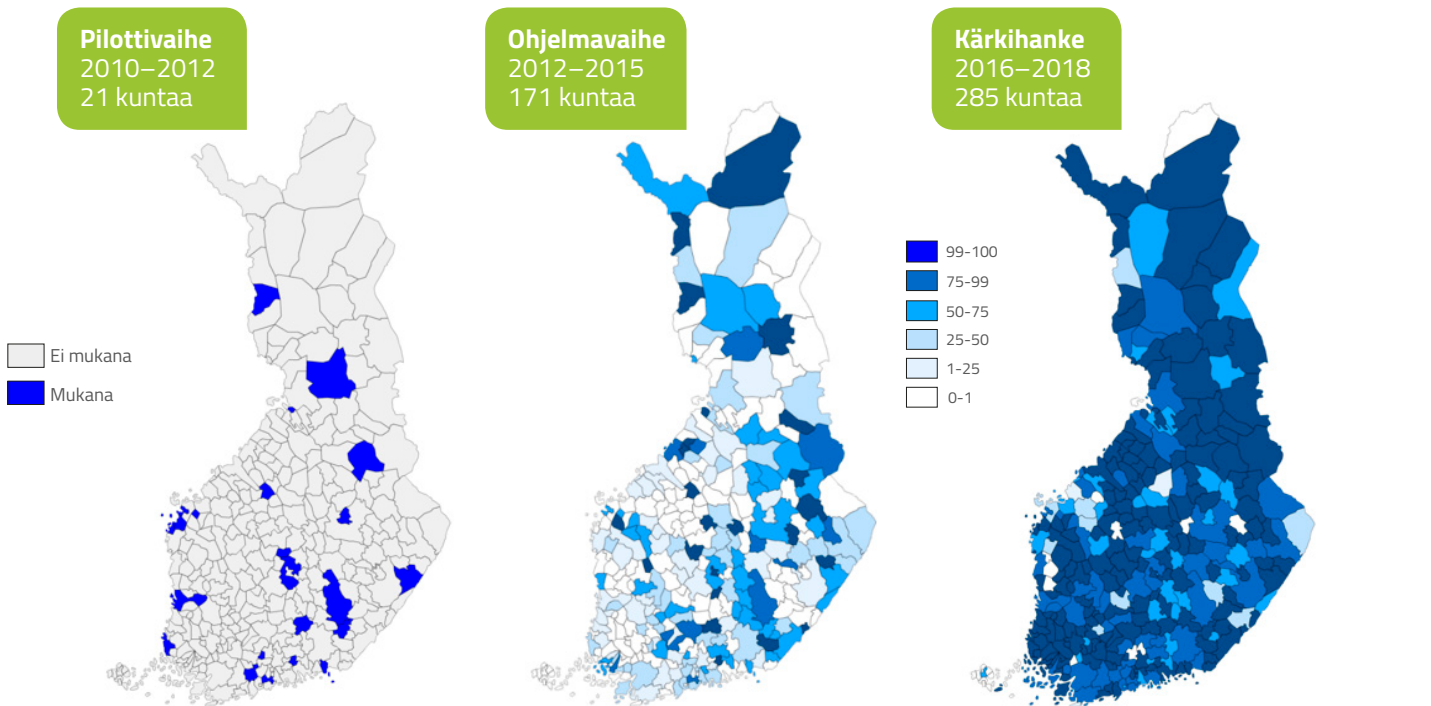

Liikkuva koulu etenee koulujen toimintakulttuurissa

**HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE**

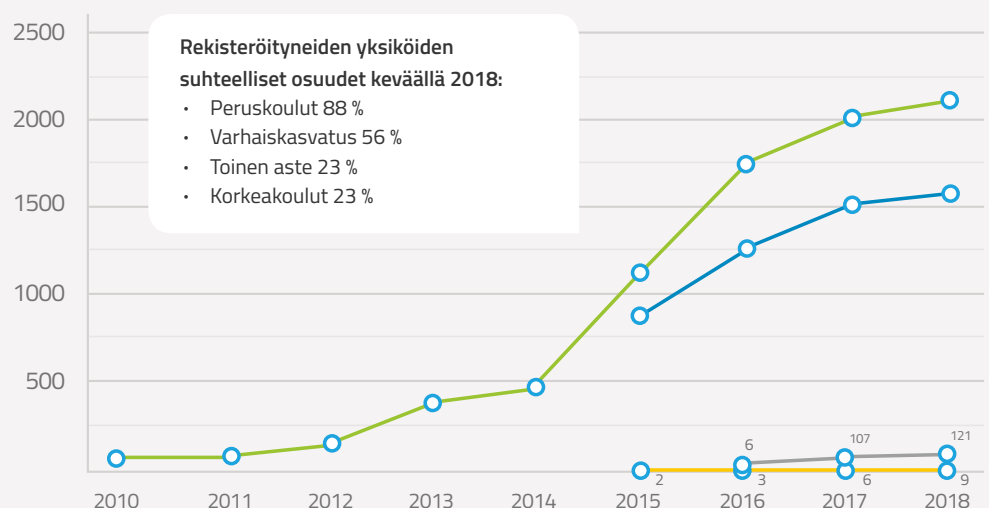
Liikkuvan koulun eteneminen

Rekisteröityminen Liikkuva koulu -ohjelman eri vaiheissa

Rekisteröityneet peruskoulut, varhaiskasvatusyksiköt (Ilo kasvaa liikkuen) sekä toisen asteen oppilaitokset ja korkeakoulut (Liikkuva opiskelu)

— Peruskoulut
— Varhaiskasvatusyksiköt
— Toinen aste
— Korkeakoulut

LIKKUVAN KOULUN NYKYTILAN ARVIOINTI

Työkalu on kaikille peruskouluille avoin sähköinen kysely, joka on saatavilla Liikkuvan koulun verkkosivuilla (liikkuvakoulu.fi/nykytila). Koulut arvioivat oman Liikkuva koulu -toimintansa eri osa-alueita:

1. Toiminnan organisointi
2. Välitunnit ja kampanjat
3. Henkilökunnan osallistuminen
4. Oppilaiden osallisuus
5. Koulun piha, tilat ja ympäristö
6. Oppitunnit, opetuskäytännöt ja oppimisympäristöt
7. Koulumatkojen edistäminen
8. Kerhotoiminta
9. Yhteistyö

Jokainen osa-alue koostuu useasta väittämästä, joissa arvioidaan koulun senhetkistä tilannetta asteikolla 0–4 (0=ei lainkaan ja 4=toteutuu täysin). Tässä tiivistelmässä raportoidaan vastaukset 3-4, mikä tarkoittaa, että arvioitava asia toteutuu hyvin.

Arviointi suositellaan tehtäväksi ryhmätöinä, jolloin eri ryhmien näkökulmat (rehtori, opettajat, muu henkilökunta, oppilaat, terveydenhoitaja) tulevat huomioituiksi.

Varhaiskasvatustyksiköille ja toisen asteen oppilaitoksille on olemassa omat nykytilan arvioinnit: ilokasvaaliikkuen.fi ja liikkuvaopiskelu.fi

Koululle visuaalinen yhteenveto tuloksista

Nykytilan arviointi -prosessissa koulu saa visuaalisen yhteenvetön tuloksistaan. Täyttämällä arvioinnin vuosittain koulu pystyy seuraamaan liikunnallisen toimintakulttuurin kehitystä omassa koulussaan ja valitsemaan arvioinnin perusteella uusia kehittämisen kohteita.

Valtakunnallinen seurantatieto

Liikkuvan koulun nykytilan arviointi tuottaa jatkuvasti päivittyvää seurantatietoa Liikkuva koulu -ohjelman etenemisestä kouluissa. Liikkuva koulu -toimintaansa valtionavustusta saavien kuntien koulut ovat velvoitettuja täyttämään nykytilan arvioinnin. Työkalu on maksutta kaikkien koulujen käytössä ja sitä ovat käyttäneet myös koulut, jotka eivät ole saaneet valtionavustusta.

Avoin data Virvelissä

LIKES-tutkimuskeskus koordinoi arviointiprosessia kansallisesti, kerää aineiston sekä analysoi ja raportoi tulokset. Ajantasaiset tulokset ovat avoimen datan periaatteella tarkasteltavissa visuaalisessa tietokannassa Virvelissä (liikkuvakoulu.fi/nykytila). Tuloksia voi tarkastella valtakunnallisesti, AVI-alueittain, maakunnittain ja kunnittain sekä koulumuodon mukaan.

Työkalun hyödyntäminen Oulussa

Oulussa Liikkuvan koulun nykytilan arviointi toimii pohjana kaupungin Liikkuva koulu -kehittämistyölle. Sitä hyödynnetään kaupungin tulevan kauden Liikkuva koulu -painopistealueiden suunnittelussa.

Koulujen arviot ovat pohjana koulujen vuosisuunnitelmille ja ideoiden vaihdolle koulujen välillä. Tuloksia on hyödynnetty myös liikunnan aluejärjestön järjestämissä Liikkuva koulu -ideapajoissa rajaamaan keskustelua toiminnan kannalta tärkeimpien kysymysten pohdintaan.

Työkalua on hyödynnetty toiminnan tuloksista viestimiseen eri sidosryhmille. Nykytilan arvioinnin tuloksilla osoitetaan esimiehille toiminnan vaikutuksia koulutasolla ja siten perustellaan rahoitusta tuleville vuosille. Vuosiseurannalla voidaan esittää tilintarkastajille rahankäytön vaikuttavuutta.

LIKUNNALLINEN TOIMINTAKULTTUURI PERUSKOULUISSA

Tulokset perustuvat koulujen eri lukuvuosina tekemään Liikkuvan koulun nykytilan arviointiin eli ovat koulujen omia arvioita toiminnastaan. Nykyinen tilanne kuvaa lukuvuoden 2017-18 tuloksia.

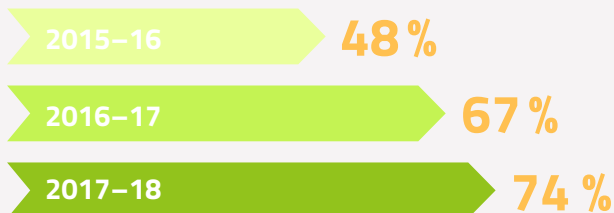
Liikkuva koulu -toiminta koulun ja kunnan rakenteissa

Nykytilan arvioinnissa vahvin ja vuosina 2015-18 suotuisasti kehittynyt osa-alue on Liikkuva koulu -toiminnan organisoiminen. Tämä mahdollistaa toiminnan vakiintumisen pysyväksi osaksi koulun toimintakulttuuria.

65 % kouluista koulupäivän aikainen liikkuminen on kirjattu koulun **lukuvuoden toimintasuunnitelmaan**.

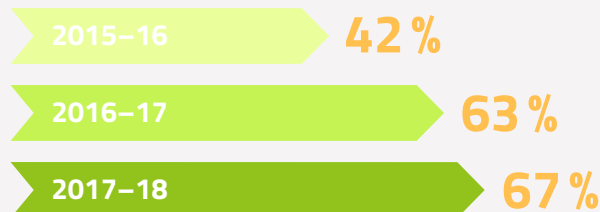
59 % kouluista on **tiimi**, joka koordinoi Liikkuva koulu -toimintaa.

74 % kouluista arvioi, että Liikkuva koulu -toiminta on kirjattu **kuntastrategiaan**, kunnan hyvinvointistrategiaan tai vastaavaan asiakirjaan.

26 % kouluista tekee yhteistyötä **kunnan eri hallintokuntien** kanssa (esim. opetus-, nuoriso-, liikunta- tai sosiaali- ja terveystoimi) liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi.

70 % ala- ja yhtenäiskouluista sekä 52 % yläkouluista hyvinvoinnin ja liikkumisen edistäminen on kirjattu **koulun OPSiin**.

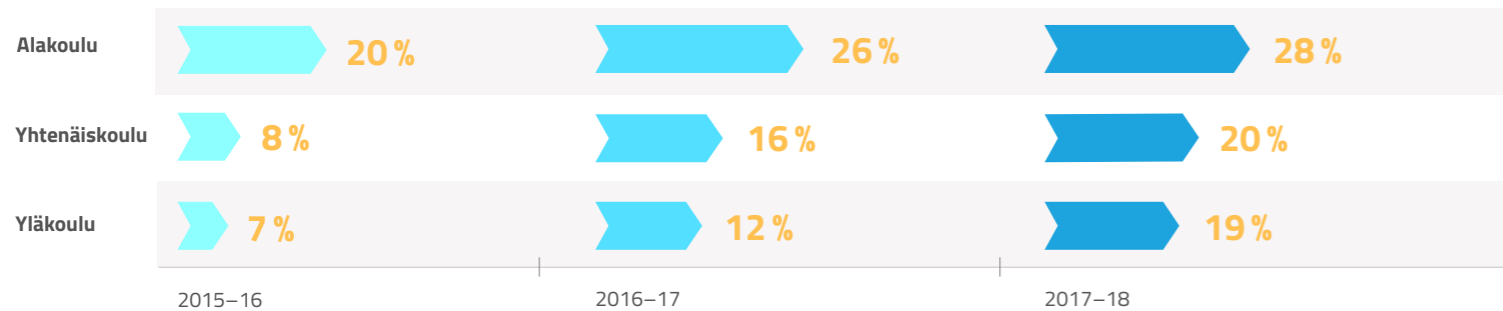
28 % kouluista tekee yhteistyötä **paikallisten toimijoiden** kanssa (mm. järjestöt ja yritykset)

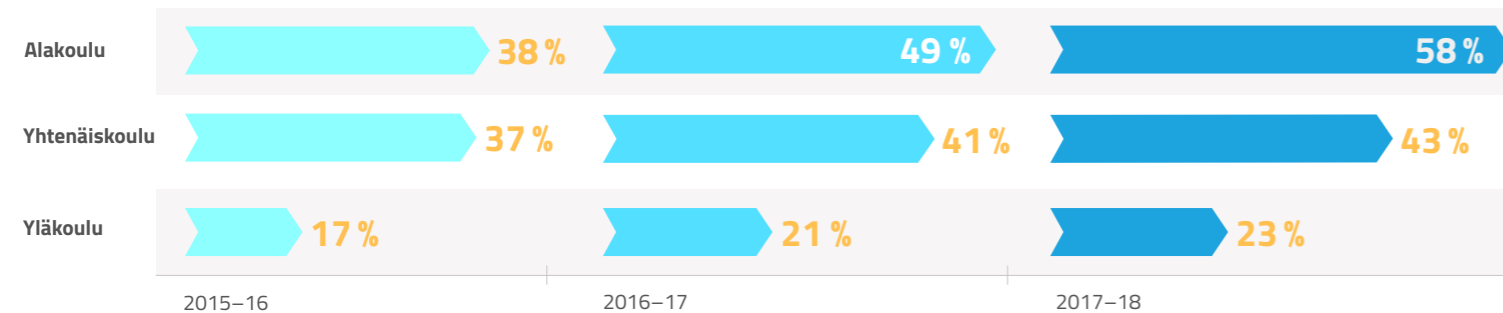
Oppitunnit: istumisen tauottaminen, toiminnallinen opetus ja oppimisympäristöt

Oppituntien toiminnallistaminen on ollut yksi Liikkuva koulu -ohjelman painopisteistä, mikä näkyy myönteisenä kehityksenä oppitunneilla, opetuskäytännöissä ja -ympäristöissä. Uusi perusopetuksen opetussuunnitelma tukee tätä kehitystä. Oppituntien toiminnallistaminen on kehittynyt koulumuodoittain seuraavasti.

26 % kouluista on sovittu käytännöistä, joilla **istumisjaksot katkaistaan oppitunneilla**

51 % kouluista hyödyntää **toiminnallisia menetelmiä** eri aineiden oppitunneilla

72 % kouluista hyödyntää piha-aluetta ja **lähiympäristöä opetuksen tukena**

- 80 % alakouluista, 68 % yhtenäiskouluista ja 29 % yläkouluista.

23 % kouluista **opetustiloja on muokattu** siten, että ne lisäävät toiminnallisuutta oppitunneilla

- 25 % alakouluista, 21 % yhtenäiskouluista ja 11 % yläkouluista.

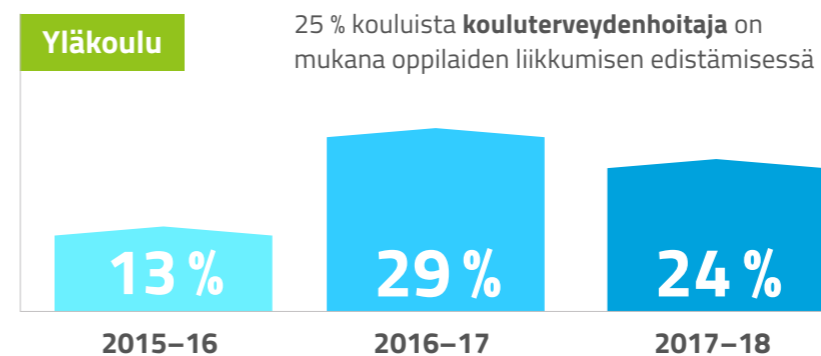
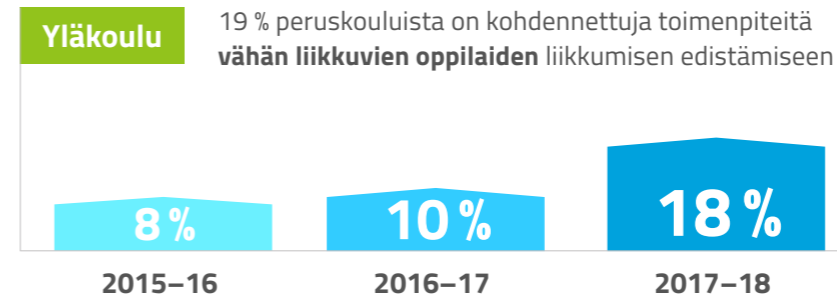

Yleistynyt ala- ja yhtenäiskouluissa, yläkouluissa ei muutosta.

Vähän liikkuvat oppilaat ja yhteistyö terveydenhoitajan kanssa

Vähän liikkuvien oppilaiden huomiointi on koettu erityisesti yläkoulussa tarpeelliseksi. Vähän liikkuvat oppilaat jäävät helposti kaikille oppilaille suunnattujen toimenpiteiden ulkopuolelle ja ilman tarvitsemaansa tukea.

Toimenpiteiden kohdentaminen vähän liikkuville sekä yhteistyö opettajien ja terveydenhoitajan välillä oppilaiden tarpeiden tunnistamisessa ja toimintaan ohjaamisessa ovat kehittyneet yläkouluissa myönteiseen suuntaan.

YHTEENVETO

- Toimintakulttuurin kehitys on ollut myönteisempää ala- ja yhtenäiskouluissa kuin yläkouluissa.
- Liikunnallinen toimintakulttuuri näkyy entistä vahvemmin koulujen ja kuntien opetussuunnitelmissa sekä kuntastrategioissa. Tähän osaltaan vaikuttavat avustusjärjestelmän asettamat vaatimukset kouluille ja kunnille.
- Oppituntien toimintakulttuuri on muuttunut toiminnallisemmaksi kaikissa koulumuodoissa.
- Yläkouluissa on entistä enemmän toimenpiteitä vähän liikkuville oppilaille. Yhteistyö kouluterveydenhoitajan kanssa on yleistynyt.

Pohdittavaksi

- Koulun tilojen muokkaaminen toiminnallisuutta tukeväksi on helppo tapa edistää koulun aktiivista toimintakulttuuria.
- Kouluterveydenhuollon kanssa kannattaa tehdä yhteistyötä liikkumisen edistämiseksi.
- Yhteistyö kunnan eri toimialojen sekä paikallisten toimijoiden kanssa on vielä käyttämätön voimavara.

Tiivistelmässä on hyödynnetty seuraavia aineistoja:

Ilo kasvaa liikkuen, Liikkuva koulu ja Liikkuva opiskelu -rekisteritiedot 31.5.2018 mennessä tehdyt Liikkuvan koulun nykytilan arvioinnit (v. 2015–2018; n=2 625; vastauksista 69 % alakouluja, 18 % yhtenäiskouluja, 13 % yläkouluja), liikkuvakoulu.fi/nykytila. Työkalun hyödyntäminen Oulussa: Oulun Liikkuva koulu -koordinaattori Kati Grekula 2018.

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

